

FINAS-päivä 2005

Vuosittainen asiakasseminaari FINAS-päivä järjestettiin Helsingissä 27.1.2005. Helsingin Messukeskuksen kongressisiiressä oli tarjolla aamupäivän aikana viisi rinnakkaista, asiakasryhmäkohtaista ohjelmaa, ja iltapäivällä kaikki 270 osallistujaa kokoontuivat yhteiseen seminaariin. Aamupäivän ohjelmissa käsiteltiin ajankohtaisia laatuun ja pätevyyden arviointiin liittyviä aiheita. Luennoitsijat olivat eri alojen asiantuntijoita akkreditoituista organisaatioista, ministeriöistä, yliopistoista ja muista asiantuntijalaitoksista sekä FINASista.

Käytyjen keskustelujen sekä seminaari-palautteen perusteella rinnakkaisten ohjelmien osallistujia kiinnostivat erityisesti omaan toimialaan liittyvät aiheet. Käsitellyistä asioista esille nousi mm. EU-alueella vuoden alussa alkanut päästökauppa, ja siihen liittyvä päästökauppatodentajien akkreditointi. Kliinisten laboratorioiden edustajat keskittyivät uuteen alakohtaiseen ISO 15189 –standardiin ja sen soveltamiseen akkreditoinnissa. Muissa laboratoriorhmissä kiinnostusta herättivät esitykset ja keskustelut laatujärjestelmän eri osatekijöistä kuten laatupolitiikka, laatu-päällikön tehtävät ja henkilökunnan pätevyyden ylläpito, sekä erityisanalytiikan asettamat haasteet testaustoiminnalle, mittausaloihin liittyvät erityiskysymykset, mittauksen jäljitettävyyden sekä mittausepävarmuuden määrittäminen ja hyödyntäminen.

FINASin johtaja Leena Tikkanen aloitti iltapäivän yhteisen ohjelman esittelemällä uuden FINAS-tunnuksen. Uusi tunnus erottaa omalta osaltaan FINASin itsenäiseksi ja riippumattomaksi akkreditointielimille asetetut kansainväliset vaatimukset

täyttäväksi yksiköksi. Tunnuksen kuuluu sinisen FINAS-nimen lisäksi, "pisteenä i:n päällä", punaisessa ympyrässä oleva kolmio. Kolmio on syntynyt akkreditointiin viittaavasta A-kirjaimesta, ja pisteen punainen väri on valittu viestimään dynaamisuudesta ja ajantasaisuudesta sinisen värin luotettavuuden ja vakauden rinnalla. Teollisuusneuvos Seppo Ahvenainen, KTM, kertoi niistä kansainvälisistä ja eurooppalaisista kaupallisista ja poliittisista tarpeista, jotka ohjaavat akkreditoinnin kehittymistä ja soveltamista uusilla toimialoilla.

Erityistä innostusta laadusta kiinnostuneissa kuulijoissa herättivät iltapäivän kaksi viimeistä, laatua laaja-alaisesti käsitellyttä esitystä. Kokenut johtaja ja laadun asiantuntija, DI Jorma Veräjänkorva herätti kuulijoiden ajatukset kuvaamalla johtamisen ja laadun yhteyttä toisiinsa. Esille tuli laadunhallinnan ja johtamisen kehitys, kun menestyvissä organisaatioissa on vii-

me vuosikymmenien aikana siirrytty asiakkaan vaatimusten täyttämiseen asiakkaan ilahduttamiseen. Päivän päätti professori Paul H. Andersonin esittelemä yliopistopetuksen ja tutkimuksen laatujärjestelmä. Tampereen teknillisen yliopiston tuotantotekniikan laitoksen toteuttama laatujärjestelmä on toimiva esimerkki laatujärjestelmän hyödyistä organisaatiolle ja sen asiakkaille, sillä laitoksen henkilökunnan ja opiskelijoiden hyvät työtulokset näkyvät selvästi opiskelijamäärän, rahoituksen ja yritys yhteistyön hyvänä kehityksenä.

FINAS kiittää aktiivisia FINAS-päivän osallistujia, sekä erityisesti kaikkia esiintyjä ja ohjelmien puheenjohtajia onnistuneesta päivästä. Pääosa päivän esityksistä on nähtävänä kalvojen ja diojen muodossa FINASin verkkosivuilla. Seuraavan FINAS-päivän ajankohta on 26.1.2006.

Päivi Kähkönen

FINAS-akkreditointitunnus

FINAS on siirtynyt käyttämään uutta FINAS-tunnusta tämän vuoden alusta. Vastaavasti myös toimielinten akkreditointitunnukset uusitaan. Uusi tunnus koostuu FINAS-tunnuksesta ja sen alle sijoitetusta asiakkaantunnusosasta, joka sisältää vanhaan tapaan asiakkaan oman akkreditointitunnusnumeron ja akkreditoinnin perusteena olevan standardin. FINAS toimittaa uudet tunnukset akkreditoituille toimielimille sähköisessä muodossa maaliskuun loppuun mennessä. Toimitettava tunnus on mustavalkoinen, mutta tunnusta voi käyttää myös värillisenä. Värin voi valita vapaasti, mutta tunnuksen tulee olla yksivärinen. Myös tunnuksen kokoa voidaan muuttaa, jolloin on huomioitava, että tunnusta pienennettäessä sen tulee säilyä luettavassa muodossa. Asiakkaiden edellytetään siirtyvän uuden akkreditointitunnuksen käyttöön 31.12.2006 mennessä.

Kansainväliset akkreditointitunnukset

Akkreditoinnin kansainväliset monenkeskiset tunnustamissopimukset (MLA, Multilateral recognition agreement ja MRA, Mutual Recognition Arrangement), joissa FINAS on osallisena, antavat FINASille ja sen asiakkaille mahdollisuuden käyttää toiminnassaan myös akkreditoinnin kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen, International Laboratory Accreditation Cooperation (ILAC) ja International

Accreditation Forum Inc. (IAF), tunnustamissopimukseen käyttöoikeudesta. Asiakkaat saavat tunnukset käyttöönsä solmimalla FINASin kanssa sopimuksen käyttöoikeudesta. Tunnusten käyttöönotto on mahdollista kevästä 2005 alkaen ja FINAS opastaa tunnusten käytössä.

Helena Tuompo

Palaset paikoilleen – päästökauppatodentajien arvioinnit alkuun

Kauppa- ja teollisuusministeriön, Energiamarkkinaviraston ja FINASin vuodenvaihteen tienoissa ja alkuvuonna tehdyn tiiviin yhteistyön tuloksena ovat päästökauppatodentajien pätevyiden arviointiin liittyvät menettelyt ja arviointiperusteet täsmennyneet ja arvioinnit voidaan käytännössä aloittaa. FINAS avasi päästökauppatodentajien akkreditointia/pätevyiden arviointia varten laaditun hakemuslomakkeen internet -sivuillaan helmikuun alussa.

Suomessa otetaan käyttöön monen muun Euroopan maan tapaan akkreditointikriteerinä tuotteiden, prosessien ja palvelujen sertifiointitoiminnan vaatimusasiakirjana käytettävä standardi ”SFS-EN 45011 Tuotteita sertifoivat elimet. Yleiset vaatimukset”. Standardin ohella arvioinnissa käytetään vaatimuksena kansallista päästökauppalakia (683/2004) ja siihen liittyviä asetuksia, joista ns. todentaja-asetus annetaan helmikuussa. Lisäksi arvioinnissa käytetään muun akkreditointitoiminnan tapaan eurooppalaisten akkreditointielinten ja akkreditointitoiminnan sidosryhmien yhteistyönä valmisteltuja EA-oppaita, tässä tapauksessa EA-6/01 EA Guidelines on the application of EN 45011 ja erityisesti päästökauppatodentajien pätevyiden arviointia varten valmisteltua, vie-

lä äänestysvaiheessa olevaa opasta EA Guidance For Recognition Of Verification Bodies Under EU ETS Directive.

Oppaat ovat saatavissa FINASin internet-sivujen kautta.

FINAS on järjestänyt myös ensimmäisen koulutustilaisuuden päästökauppatodentajien arviointiin osallistuville. Koulutukseen osallistuivat sekä pääarvioijina toimivat FINASin omat henkilöt että ulkopuoliset asiantuntijat, jotka tulevat toimimaan arvioinneissa FINASin apuna. Energiamarkkinavirastosta osallistui tilaisuuteen kaksi edustajaa. Arviointien yhdenmukaistamiseen tähtäviä tilaisuuksia tullaan järjestämään tarpeen mukaan jatkossa lisää.

Myös vuosittain akkreditoituille ja akkreditointia hakeville toimielimille järjestettävän FINAS-päivän (27.1.2005) ohjelmaan sisältyi osana sertifiointi- ja tarkastuslaitosten seminaarisessiota päästökauppaosio. Kauppa- ja teollisuusministeriön, Energiamarkkinaviraston ja FINASin seminaariesitykset ovat nähtävissä FINASin internet -sivuilla.

Varpu Rantanen

Toiminnan muutoksista ilmoittaminen FINASille

Akkreditoinnin ylläpidon kannalta on tärkeää, että FINAS on tietoinen akkreditoitujen toimielinten toiminnassa tapahtuneista muutoksista. Myös akkreditointipäätöksen liitteenä olevissa ehdoissa todetaan, että toimielimen ja FINASin tulee olla jatkuvassa yhteistyössä keskenään. Tämä yhteistyö tarkoittaa käytännössä mm. sitä, että toimielin tiedottaa FINASille ensi tilassa kaikista akkreditointipäätöksen sisältöön ja siinä määriteltyyn toimintaan vaikuttavista muutoksista, koska ne saattavat aiheuttaa jatkotoimenpiteitä akkreditoinnin ylläpitoon liittyen. Tiedotettavia asioita ovat erityisesti seuraavat seikat:

- Henkilömuutokset, silloin kun ne koskevat vastuuhenkilöitä, laatupäällikköä tai heidän varahenkilöitään.
- Oleelliset muutokset laitteistossa, jota käytetään akkreditoitussa toiminnassa.
- Muutokset akkreditoinnin piiriin kuuluvassa pätevyysalueessa kuten menetelmä- ja mittausaluemuutokset, muutokset parhaassa mittauskyvyssä sekä

sertifiointitoiminnan aloittaminen pätevyysalueen uusilla osa-alueilla.

- Oleelliset muutokset tiloissa kuten uudet tilajärjestelyt tai muutto tilapäisesti tai pysyvästi uusiin tiloihin.
- Organisaatiomuutokset liittyen esim. organisaation omistussuhteiden muutoksiin tai organisaation uudelleen järjestelyihin sekä niihin liittyvät muutokset organisaation johdossa, nimessä ja yhteystiedoissa.
- Muutokset toimielimen toimintatavoissa, silloin kun niillä on oleellinen vaikutus akkreditoituun toimintaan.

FINASin pääarvioijat neuvovat mielellään muutoksiin liittyvissä asioissa, joten heihin kannattaa aina ottaa yhteyttä epäselviltä tuntuissa tapauksissa.

Tuija Sinervo

FINAS kouluttaa

Asiantuntijasta arvioijaksi -kurssi

Laboratorioiden ja tarkastuslaitosten pätevyden arviointia käsittelevä kurssi järjestetään 25.-27.10.2005. Kurssi on tarkoitettu ensisijaisesti kouluttamaan FINASin arviointitehtävissä tarvittavia teknisiä arvioijia. Lisätietoja ja hakemuslomakkeita kursseista saa FINASin www-sivuilta (www.finas.fi), Miia Nurmi puh. (09) 6167 532 tai miia.nurmi@finas.fi.

Täydennyskoulutus

Asiantuntijasta arvioijaksi -kurssin käynneille henkilöille, 31.5.2005 (ilmoittautuminen 30.4.2005 mennessä). Koulutus on suunnattu erityisesti henkilöille, jotka eivät ole toimineet aktiivisesti arvioijina. Koulutuksen aiheena ovat muutokset akkreditointistandardeissa ja suosituksissa. Lisätietoja kurssista ja ilmoittautumislomakkeen saa FINASin www-sivuilta (www.finas.fi), Miia Nurmi puh. (09) 6167 532 tai miia.nurmi@finas.fi.

Arvioijaseminaari

FINASin teknisinä arvioijina toimiville henkilöille, 22.9.2005. Seminaarissa käsitellään arviointityön ajankohtaisia asioita ja arvioinnin harmonisointia. Kutsu arvioijaseminaariin ja päivän ohjelma lähetetään teknisille arvioijille lähempänä seminaarin ajankohtaa.

FINAS tiedottaa

Henkilöuutisia

Pääarvioija Heikki Myöhänen aloitti työt testaus- ja kalibrointilaboratorioiden arvioinnissa FINASissa 1.1.2005. Hän on koulutukseltaan konetekniikan diplomi-insinööri. Syventymiskohteina olivat materiaalitekniikka liittyen hitsaustekniikkaan sekä signaalinkäsittely ja tietokonelaitteet. Hän on aikaisemmin toiminut pitkään tarkastusalalla rikkomattomien tarkastusmenetelmien asiantuntijana. Ura NDT-alalla on alkanut Oy Huber Ab Testingin palveluksessa 1980-luvun puolivälin jälkeen jatkuen samassa organisaatiossa omistajavaihdosten myötä YIT-yhtymän kautta Inspecta Oy:n asiantuntijaksi. Työtehtäviin on kuulunut NDT-menetelmien ja -tekniikoiden tutkimus ja kehitys sekä NDT-tarkastajien kouluttaminen henkilösertifiointia varten.

Uusia ja päivitettyjä julkaisuja

FINAS on päivittänyt Mittatekniikan keskuksen päätöksen P1 Akkreditointitoiminnassa noudatettavat vaatimukset. Päätös on astunut voimaan 15.2.2005.

- Päätökseen on lisätty testaus- ja kalibrointilaboratorioiden kohdalle kliinisten laboratorioiden akkreditointia koskeva vaihtoehtoinen vaatimusstandardi ISO 15189:2003.
- Tarkastuslaitosten akkreditoinnissa noudatettava vaatimusstandardi on muuttunut. Uusi standardi EN ISO/IEC 17020:2004 on samansisältöinen kuin suomenkielinen, kumottu standardi SFS-EN 45004:1996.
- Toimielimien pätevyden arvioinnissa noudatettava vaatimusstandardi on muuttunut. Akkreditointielimen tulee täyttää uuden standardin ISO/IEC 17011:2004 vaatimukset 31.12.2005 mennessä.

Vaatimus V1/2005 "Akkreditointiin viittaminen – Säännöt" on uusittu uuden akkreditointitunnuksen käyttöönoton johdosta. Sääntöjen asiasisältöä ei ole muutettu edelliseen versioon nähden, mutta sanamuotoa on täsmennetty. Vaatimus on astunut voimaan 15.2.2005.

IAF/ILAC-A4:2004 Guidance on the application of ISO/IEC 17020.

Uusia akkreditointipäätöksiä

T217 Teknillinen korkeakoulu, Valaistuslaboratorio; Ajoneuvojen valaisimien ja heijastimien testaus, 21.12.2004.

T218 UPM-Kymmene Oyj, Kymi, Tutkimus ja kehitys, Käyttölaboratoriot; Veden kemiallinen testaus, 12.1.2005.

T219 Central Laboratory of Residue Analysis of Pesticides and Heavy Metals in Foods; Elintarvikkeiden kemiallinen ja mikrobiologinen testaus, 24.1.2005.

Akkreditointipäätösten muutoksia

I001 Sähkötarkastus Fimtekno Oy; toimielimen nimi on muuttunut omistajavaihdoksesta johtuen, uusi nimi on Inspecta Oy, 20.12.2004.

I010 A-Katsastus Oy; akkreditointi on peruutettu toimielimen pyynnöstä, 31.12.2004.

I011 Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry; tunnuksen I011 akkreditointi on peruutettu koska tarkastustoiminta on siirtynyt Inspecta Oy:lle, 2.2.2005.

I020 If Vahinkovakuutusyhtiö Oy, Sammutustekniikka; tunnuksen I020 akkreditointi on peruutettu koska tarkastustoiminta on siirtynyt Inspecta Oy:lle, 1.2.2005.

K023 Rautaruukki Oyj, Tekninen palvelu; akkreditointi on peruutettu toimielimen pyynnöstä, 1.2.2005.

K047 Ahltronix Varkaus Oy; toimielimen nimi on muuttunut, uusi nimi on Enics Varkaus Oy, 26.1.2005.

T059 Ylä-Savon ympäristölaboratorio; akkreditointi on tilapäisesti peruutettu, 29.11.2004.

T110 Lieksan kaupungin elintarvikelaboratorio; pätevyysalueesta on poistettu veden ja elintarvikkeiden mikrobiologinen testaus, 29.11.2004.

T117 TCC Salo; laboratorion nimi on muuttunut, laboratorion uusi nimi on TCC Nokia, 3.12.2004.

T127 UPM-Kymmene Oyj, Wisaforest, Tutkimuslaboratorio; pätevyysaluetta on laajennettu koskemaan poistokaasujen päästömittauksia omalla tehdasalueella, 7.2.2005.

T131 Lapin Vesitutkimus Oy; veden kemiallinen testaus, akkreditointi on palautettu, 26.11.2004.

T169 Valio Oy, Aluelaboratoriot, Lapinlahti ja Seinäjoki; Seinäjoen aluelaboratorion pätevyysaluetta on laajennettu: Maidon ja maitotuotteiden sekä talousveden kemiallinen ja mikrobiologinen testaus, 30.11.2004.

T180 Oy Juve AC Ltd, Analyttisen kemian laboratorio; laboratorion nimi on muuttunut, uusi nimi on Nab Labs Ympäristöanalytiikka Oy / Oy Juve AC, 2.12.2004.

T194 Wärtsilä Finland Oy, Tekninen huolto; laboratorion nimi on muuttunut, uusi nimi on Wärtsilä Finland Oy, Tekninen huolto, Päästömittaukset, 17.12.2004.

T209 LPM Group Oy, Tutkimus & Kehitysosasto, Tutkimuslaboratorio; laboratorion nimi on muuttunut, uusi nimi on Oy Danfoss Ab, Danfoss LPM, Tutkimus & Kehitysosasto, Tutkimuslaboratorio, 26.1.2005.

T213 TCC Oulu; laboratorion akkreditoitu toiminta on yhdistetty tunnukseen T117 TCC Nokia, 14.1.2005.

Uudelleen akkreditoituja

I003 Inspecta Oy, Mittaus; Vaakojen tyyppitarkastus ja vakaus, punnusten ja jatkuvasti mitattavien nestemittareiden vakaus.

K024 VTT Tuotteet ja tuotanto, Aineenkoetuskoneiden kenttäkalibrointi; Mekaaniset suureet; voima (ainekoetuskoneiden voimansoituksen kenttäkalibrointi). Dimensionaaliset suureet; pituus (ainekoetuskoneiden venymämittarien ja siirtymäantureiden kenttäkalibrointi), Aineenkoetuskoneiden kenttäkalibrointi (iskuvasarat, kovuusmittarit).

K042 Nemko Oy; Optiset suureet: optinen teho, aallonpituus, lineaarisuus, vaimennus ja kuidun pituus. Suuritaajuiset sähkösuureet. Taajuus ja jakson aika. ESD-generaattorit: virta, nousuaika.

T079 Keskusrikospoliisi, Rikostekninen laboratorio; Forensinen testaus.

T080 ABB Oy, Electrotest; Sähkövoiman siirron ja jakelun laitteiden testaus.

T081 Yhtyneet Laboratoriot Oy; Kliininen kemia, hematologia, huumausaineanalytiikka, dopinganalytiikka, lääkeainemääri-

tykset, kliininen mikrobiologia, genetiikka, patologia ja immunologia.

T083 NDT-Vorela Oy, Seinäjoen toimipiste; Rikkomaton aineenkoetus, kenttätestaus.

T085 Kokkolanseudun elintarvike- ja ympäristölaboratorio; Elintarvikkeiden, rehun, eläinperäisten näytteiden ja veden kemiallinen ja mikrobiologinen testaus.

T086 Kasvintuotannon tarkastuskeskus, Maatalouskemian osasto; Rehujen ja lannoitteiden kemiallinen ja mikrobiologinen testaus sekä rehuvalmisteiden mikroskoopi.

T087 Lihateollisuuden Tutkimuskeskus, Laboratoriopalvelut; Elintarvikkeiden, eläinperäisten näytteiden ja tuotantoympäristönäytteiden mikrobiologinen testaus.

2

PMM
Sopimus
00180/253

T089 AnalyCen Laboratoriot Oy; Elintarvikkeiden ja veden kemiallinen ja mikrobiologinen testaus, ympäristönäytteiden kemiallinen testaus.

T185 Atria Oyj, Laboratoriot; Elintarvikkeiden, eläinperäisten ja ympäristöhygieniänäytteiden mikrobiologinen testaus.

T187 Oy Hortilab Ab; Kemisk testning av vatten, veden kemiallinen testaus.

T188 Työterveyslaitos, Työhygienian ja toksikologian osasto, Biomonitorointilaboratorio; Kemiallisen altistumisen biomonitorointi.

T189 Sotkamon kunnan elintarvike- ja vesilaboratorio; Elintarvikkeiden ja veden mikrobiologinen testaus sekä veden kemiallinen testaus.

Seuraava FINAS-bulletiini ilmestyy kesäkuussa 2005.
Julkaisija:
Mittatekniikan keskus
FINAS

Päätoimittaja: Tuija Sinervo
Toimitussihteeri: Monika Lecklin

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa.
ISSN 1239-310X

Osoite:
PL 239
Lönnrotinkatu 37
00181 HELSINKI

www.finas.fi
Sähköposti: finas@finas.fi
etunimi.sukunimi@finas.fi

Puhelin: (09) 616 761
Faksi: (09) 616 7341